

Patrick Modiano'nun *Bir Gençlik* Adlı Romanında Anlatının Yapısı¹**Bülent ÇAĞLAKPINAR²**

Bir şey, -daha sonraları bunun düpedüz kendi gençliği olduğunu düşünmüştü- o zamana kadar kendisine yük olmuş olan bir şey, benliğinden kopup gidiyordu: yardan kopan bir kaya parçasının yavaş yavaş denize doğru yuvarlanarak bir köpük fıskırması içinde suda kaybolması gibi...

Patrick MODIANO**Özet**

Anlatı yapılarının farklılaşması modern romanın en önemli özelliklerinden birisi olarak görülmektedir. Bu çalışmada roman kurgusunun temelini oluşturan anlatının, zaman, anlatıcı ve bakış açısı öğeleri ele alınmaktadır. Bu bağlamda, günümüz Fransız romanının Nobel edebiyat ödüllü temsilcisi olan Patrick Modiano'nun *Bir Gençlik* isimli romanı çalışmamızın bütüncesini oluşturmaktadır. Anlatıcının farklı bakış açılarıyla ön planda bulunan romanın kurgusal yapısını ortaya çıkarmak için kahramanların yaşam izlencelerine odaklanılmıştır. Roman Louis ve Odile çiftinin kısaca şimdiki hallerine değindikten sonra gençlik yıllarındaki bir dönemi üzerine yoğunlaşır. Birbirlerini tanımaya başladıkları maceralı geçen bir dönemin aktarıldığı romanda zamansal ve odaksal değişikliklere sıkça rastlanmaktadır. Öyküleme anlatıcının sağladığı bilgi parçaları ile oluşturulmuş, geçmiş ve hikâye zamanı arasında sürekli git-geller yapılmıştır. Anlatıcı odak karakterini sürekli değiştirerek devingen yapıda bir anlatı oluşturur. Bu çalışmanın amacı, söz konusu devingenlikten hareketle romandaki çoklu bakış açılı anlatı biçimini klasik anlatıbilim yöntemiyle ortaya koymaktır.

Anahtar Kelimeler: Patrick Modiano, anlatıbilim, anlatıcı, odaklayım, çoklu bakış açısı

The Structure Of Narration In The Novel *A Youth* By Patrick Modiano**Abstract**

The differentiation of narrative structure is seen as one of the most important features of the modern novel. In this study, the elements such as time, narrator and focalization which form the basis of the novel fiction are discussed. In this context, the novel *A Youth* by Patrick Modiano who is the Nobel prize-winning representative of today's French novel is the corpus of our study. It is focused on heroes' lives to reveal fictional structure of the novel which is in the forefront by using different perspectives. After mentioning briefly the current situations of the couple Louis and Odile, the novel concentrates on a period in the early years of their youths. In the novel, an adventurous period in which they started to know each other is narrated and the temporal and focal changes are seen frequently. The storytelling is created with the pieces of information provided by the narrator, constant coming and going is used between the past and the time of narration. The narrator creates a dynamic narrative by changing constantly his character of focus. The purpose of this study, with the dynamics in question, is to reveal the style of multiple point of view narration in the novel by using the classical method of narratology.

Keywords: Patrick Modiano, narratology, narrator, focalization, multiple point of view

¹ Bu makale 11-13 Mayıs 2015 tarihlerinde Yıldız Teknik Üniversitesi tarafından düzenlenen XI. Ulusal Frankofoni Kongresi'nde bildiri olarak sunulan metnin genişletilmiş ve düzeltilmiş halidir.

² Araş. Gör., İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Fransız Dili ve Edebiyatı, bcaglakpınar@gmail.com

Adres
Kırklareli Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı
Bölümü, Kayalı Kampüsü - Kırklareli / TÜRKİYE
e-posta: editor@rumelide.com

Address
Kırklareli University, Faculty of Arts and Sciences, Dept. of Turkish
Language and Literature, Kayalı Campus - Kırklareli / TURKEY
e-mail: editor@rumelide.com

0. Giriş

Jean Patrick Modiano 1945 yılında Fransa'nın Boulogne-Billancourt şehrinde, ilgisiz bir babanın ve sürekli uzakta olan bir annenin ilk çocuğu olarak dünyaya geldi. Fransız Akademisi roman ödülü, Goncourt ve Fénéon ödülleri gibi sayısız ödüle sahip olan yazar son olarak 2014 Edebiyat Nobel Ödülü'ne layık görüldü.

P. Modiano romanlarında anlatıyı sade ve süssüz bir anlatım tarzıyla kısa cümleler kurarak oluşturmaya çalışır. Eksilteli anlatı tarzını benimser, tüm detayları aktarmak yerine olayların akışını okuyucunun hayal gücüne ve dikkatine bırakır. Kitaplarında hafıza, geçmiş, unutuş ve anı kavramlarını sıklıkla kullanır.

Bu çalışmamıza konu olan kitabı, *Bir Gençlik*, Patrick Modiano'nun orta yaşlı bir çiftin gençlik yıllarını anlattığı bir romandır. Goncourt Ödülünü aldığı 1978 tarihli *Karanlık Mağazalar Sokağı*'ndan (*Rue des Boutiques obscures*) sonra 1981 yılında bu romanı yazmıştır.

Bir Gençlik eşit olmayan sekiz ana bölümden oluşur ve her bölümün içinde küçük parçalar bulunur. Anlatıcı, romanın başında kahramanların –Louis ve Odile– son hallerine kısaca değindikten sonra onların geçmişlerini aydınlatmak için gençlik yıllarına dönüş yapar. Askerlik hizmetini henüz tamamlamış olan Louis kendisine yardım eden Brossier ile çalışmaya başlar. Aynı dönemlerde Odile Georges Bellune isimli bir yapımcının desteğiyle müzik albümü çıkararak ünlü bir şarkıcı olmayı hedeflemektedir. Brossier Louis'nin, Bellune de Odile'in yol göstericileri ve akıl hocaları durumuna gelmişlerdir. Bir zaman sonra iki kahramanın yolları kesişir. Bellune'ün intihar etmesinden dolayı zor günler geçiren Odile'e ilk defa tanışmış olmalarına rağmen Louis yardım eder. İlerleyen zamanlarda ikisi sevgili olurlar ve iş hayatına atılırlar. Louis Brossier'nin arkadaşı Bernard de Bejardy için çalışmakta, ama patronun yasadışı işler yaptığından içten içe kuşkulanmaktadır. Bejardy'nin verdiği bir iş için İngiltere'den döndüklerinde Louis'nin şüphesi doğru çıkar, patronu bir katildir. Amerikalı bir iş adamı ile birlikte çalışırken bir kavga çıkmış ve Bejardy onu öldürmüştür. Ancak kanıt yetersizliğinden serbest kalmıştır. Bu gelişmelerden sonra Louis işi bırakmaya karar verir, fakat Bejardy son bir iş için teklifte bulunduğu kabul eder. Louis ve Odile Cenevre'ye götürmeleri gereken bir çanta dolusu parayı da alarak Nice'e kaçarlar. Buraya geldiklerinde artık Paris'teki gençlik yıllarının geride kaldığını düşünürler, üzgün olsalar da bir rahatlama hissederler. Bejardy'nin parasını da bir yetimhane inşa etmek için kullanırlar.

Zaman içinde iki çocuğu olan Louis ve Odile öyküleme başladığında artık 35 yaşına gelmişler ve restoran açmayı düşünmektedirler. Ailesi olmayan kahramanların gençlik yıllarını ve tesadüfler sonucu yollarının kesişmesini konu alan romanda, anlatıcının farklı bakış açılarını kullanması ve odak karakterlerin sürekli değişmesi bu romanın kurgusunun temel özellikleri olarak belirir. Bu devingen yapıdan hareketle romandaki çoklu bakış açılı anlatı biçimini anlatıbilim yöntemiyle incelemeye çalışacağız.

1. Yöntemsel Çerçeve

Çalışmamızda, kahramanların yaşam izlenceleri üzerine odaklanırken anlatının ana elemanları da incelemeyi amaçladık. Üç ana başlık olarak anlatıcı, roman kurgusu ve zaman öğelerini klasik anlatıbilim ışığında analiz etmeyi hedefledik. Analimizin temelinde ise anlatıcının kullandığı odaklayımlar ve bunların roman içerisindeki rolleri bulunmaktadır.

G. Genette'in *Anlatının Söylemi* (Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, 2011) adlı kitabında geliştirdiği odaklayım (bakış açısı) türlerini çalışmamızın temel çerçevesi olarak belirledik. Bilindiği gibi Genette üç odaklayım türü belirler; iç odaklayım, dış odaklayım, sıfır odaklayım. İç odaklayım anlatıcının olayları, kişileri ve mekânları roman kahramanının gözünden anlattığı sınırlı bakış açısidir. Dış odaklayımda anlatıcı olayları nesnel bir yaklaşımla olayların dışında kalarak anlatır. Kahramanın düşüncelerine erişimi olmayan

bakış açısıdır. Sıfır odaklayım anlatıcının her zaman her yerde olabilmesi, her şeyi bilmesi, roman evrenindeki tüm güçlere sahip olması durumudur. Olayları 3. tekil kişi olarak anlatır, kahramanın düşüncelerine erişebilir. Anlatıcının bu kadar çok yetkiye sahip olmasından dolayı tanrısal bakış açısı olarak da adlandırılır (Genette, 2011).

Odaklayımlar				
İç odaklayım	I. Tekil III. Tekil	Kahramanın gözünden	Sınırlı	Anlatıcı = kahraman
Dış odaklayım	I. Tekil III. Tekil	Dışardan, bir gözlemci/tanık	Sınırlı	Anlatıcı < kahraman
Sıfır odaklayım	III. Tekil	Dışardan, tüm yetkilere sahip, düşüncelere erişme	Sınırsız	Anlatıcı > kahraman

Bu bilgilerden hareketle, romanın temel anlatı yapısını yönlendiren çoklu bakış açısını betimleyerek P. Modiano'nun roman kurgusuna anlatıbilimsel yöntemle bir ışık tutmayı deneyeceğiz.

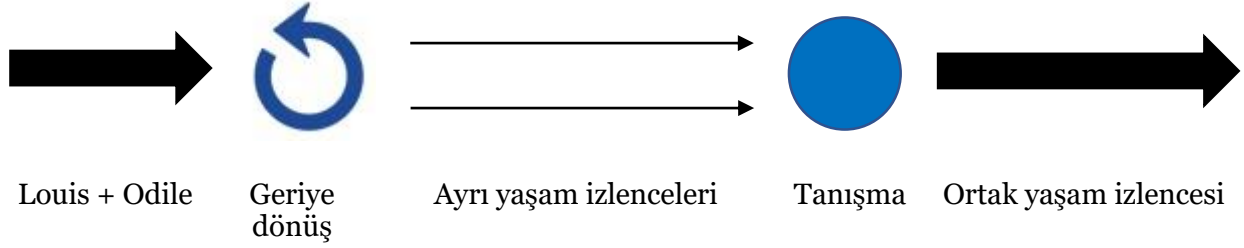
2. Anlatıcı

Bir Gençlik başlıklı romanda geçen olayları ve durumları her şeyi bilen anonim 3. tekil bir anlatıcı aktarır. Başkahramanların yaşam izlencelerini dışardan bir gözlemci olarak hikâyeye dâhil olmayan, dış öyküsel anlatıcı rolünü benimseyen anlatıcı hakkında her hangi bir bilgi bulunmamaktadır. Fiziksel olarak roman evreninde yer almaz, cinsiyeti, adı, soyadı, yaşı veya diğer özelliklerini ilişkin bilgiler roman söyleminde yoktur. Olayları “o” kişi zamiri veya karakterlerin adlarını söyleyerek anlatmaktadır. Söz konusu anlatıcı her an her yerde olabilir, kahramanların düşüncelerine erişebilir, roman karakterlerinden daha fazla bilgiye sahiptir. Bu kimliği belirsiz anlatıcı romanda bir ses olarak bulunur ve sahip olduğu her şeyi görebilen bir özne sıfatıyla hikâyeyi anlatır.

Anlatıcı olayları aktarırken başkahramanların, yani Odile ve Louis çiftinin yaşam serüvenleri üzerine yoğunlaşır. Romanın başında orta yaşlarının sonuna gelen ve işlettiklerini dağ evini kapatmaya uğraşan bu çifte ilişkin bilgiler kısa parçalar halinde verilmeye başlanır. Birinci bölümün ilk 6 parçasında Odile ve Louis'nin son halleri dış anlatıcı tarafından anlatılırken, anlatıcının bakış açısı bazen Odile'e odaklanır, bazen de Louis'ye. Bazı durumlarda ise odak kişinin kim olduğunu anlamak güçtür, anlatıcı iki karaktere de eşit uzaklıkta bulunur.

Bu bilgiler ışığında, birinci bölümün ilk 6 parçasında başkahramanların yaşam eksenleri birleşmiş ve tek bir yaşam izlencesi haline gelmiştir. Romanın başında söz konusu izlencelerin birleşik durumda sunulması odak kişinin belirsiz kalmasıyla ilgilidir. Ancak 7. parçadan itibaren anlatıcı büyük bir geriye dönüş (*analepse*) yaparak kahramanların 15 yıl öncesine gider: “Saint-Lô'da, on beş yıl önceki o sonbaharda günlerce yağmur yağmış ve kışlanın avlusunda büyük su birikintileri meydana getirmişti” (Modiano, 2014: 20). Henüz birbirlerini tanımayan Odile ve Louis'nin yaşantıları dönüşümlü olarak okuyucuya anlatılmaya başlanır. Sayfa 20'den itibaren odak kişisi değişmeye başlar ve odaklayım devingen bir yapıya bürünür. Romanın ilerleyen bölümlerinde kahramanların yollarının

kesişmesinden itibaren odak kişileri ikisi olabilir, ya da arka arkaya birden çok parçada odak kişinin aynı kahraman olması durumu görülür.

Anlatıcı					
Odile ve Louis'in 35 yaşındaki halleri	15 yıllık geriye dönüş (<i>Analepse</i>)	Louis'in gençlik yılları	Odile'in gençlik yılları	Louis ve Odile'in yollarının kesişmesi ve yaşam izlencelerinin birleşmesi	Romanın sonu
İlk 6 parça	7. parça	20-55 sayfaları arasında dönüşümlü olarak		55. sayfa	

7. parçada, henüz askerden terhisini alan Louis'in ilerde kendisine yol gösterici bir rol üstlenecek Brossier ile buluşması söz konusudur. Louis'yi gözlemleyen dış anlatıcı, onun düşüncelerine ulaşarak bu sahneyi betimler. 15 yıllık geriye dönüşten sonra, anlatıcı 2 ay daha geriye giderek ikisinin tanışmasını ve Louis'in bu tanışma hakkındaki düşüncelerine değinir.

"Brossier ona yediye doğru Café du Balcon'da randevu vermişti. Birden, Brossier'yi ancak iki aydır tanıdığını ve onun kendisine, Saint-Lô'ya yalnızca geçerken şöyle bir uğradığını iddia ederek yalan söylediğini düşündü" (Modiano, 2014: 20).

Ardından ilk karşılaşmalarını ve aralarında geçen konuşmayı anlatır. Brossier'nin sürekli olarak gizemli davranması ve sorduğu sorulara net cevaplar vermemesinden dolayı Louis onun yalan söylediğini düşünür, ancak onunla zaman geçirmeye devam eder ve onun kendisini yönlendirmesine müsaade eder.

Daha önce belirttiğimiz gibi, tüm roman boyunca anlatıcının bakış açısının odağında bulunan kişiler hep başkahramanlar Odile ve Louis'dir. Anlatıcı Louis'yi dolaysız olarak hikâyeye dâhil ederken Odile romana bir başka karakter üzerinden katılır. 27. sayfada, Odile'in yol göstericisi de olan Bellune anlatıcının odak kişisi olarak karşımıza çıkar. Bu odaksal ayrılık klasik anlatılardaki gibi bir kopma (*rupture*) oluşturmak yerine romana yeni bir ses katmaktadır. Çünkü anlatı oluşturulurken hikâyeye sürekli 2 farklı düzlemde –Louis ve Odile'in yaşam izlenceleri– anlatılmış, odak kişileri sürekli değişmiş ancak hikâyeyi aktaran anlatıcı hep aynı kalmıştır. Buradaki odak kişinin üçüncü bir karaktere geçmesi romanın üçüncü bir eksenini ortaya çıkarmaz. Odile'in yaşam parkuruna başlamak için bir geçiş sağladığı düşünülebilir. Anlatıcı bu kısımda Bellune karakteri üzerinden Odile'i hikâyeye dâhil etmiş ve arkasından gelen parçalarda odak noktasını Odile üzerine kaydırmıştır. Sakin

ve sessiz bir şekilde sahneye bakan kız plak şirketi sahibinin gözüne takılır. Şanslı bir tesadüf sonucu Odile'in şarkıcı olma hayalini bilmeden Bellune onunla karşılaşmıştır.

Sonraki bölümlerde anlatıcı odak noktasını Bellune'den Odile'e kaydırarak olayların merkezine Odile'i yerleştirir. Böylece romanı oluşturan ikinci temel yaşam izlencesi ortaya çıkmıştır. Şarkıcı olma hayalinin peşinden koşan kahraman, kendisine destek olan bu adamın yönlendirmelerini takip etmeye başlar. Bellune'ün ofisinde saatlerce plak dinlemek, Odile için yapılacak kayıtlar ile ilgili hayaller kurmak ya da beraber yemek yemeleri kısa süreli bir monotonluğa neden olur. Ancak Bellune'ün beklenmedik intiharı sonrası bu olayların akışı kırılır ve Odile için daha maceralı günler başlar.

Bu bilgiler ışığında, anlatıcının 3. tekil kişi olduğunu, olayların dışında kaldığını ve hikâyeyi bir dış ses olarak aktardığını belirtebiliriz. Roman 3 temel eksen barındırmaktadır: Birincisi ortak yaşam izlencesine sahip olan iki kahramanın orta yaş döneminin anlatıldığı ilk 6 parça ve gençlik yıllarında birbirlerini tanıdıktan sonraki kısım, ikincisi Louis'nin gençlik dönemi ve son olarak da Odile'in gençlik dönemidir.

3. Tekil Anlatıcı		
1. Eksen	Louis + Odile (orta yaş dönemi (35))	Gençlik yılları
2. Eksen	Louis'nin gençliği	
3. Eksen	Odile'in gençliği	

Anlatıcı tüm olayları sıfır odaklayım ile anlatır. Odak kişisini sürekli değiştirerek okuyucunun beklentileri ile oynar ve merak ögesini ön plana çıkarır. Hikâye iki düzlemde ilerlerken sayfa 55'de kahramanların yaşam yolları ilk defa kesişir.

“Garın geniş holü ıssızdı. Louis kızı izliyordu. Kız gittikçe daha yavaş yürüyor, Louis'ye neredeyse düşecekmiş gibi geliyordu. Sonunda gişelerin yanında bir sıraya oturdu.

[...]

Kızın kalkmasına yardım etti ve kolunu vererek destek oldu. Merdivenleri inerken elinin kendi kolunu sıkıştığını hissediyordu. Şimdi, belki de neon tüplerinden dökülen ışık yüzünden, salonda olduğundan daha da solgundu. Louis ona böylece taksii durağına kadar sürükledi. Şansları varmış kuyrukta kimse yoktu.

Adresini o kadar zayıf bir sesle mırıldandı ki, sonunda şoföre Louis söylemek zorunda kaldı: ‘Porte de Champerret’ ” (Modiano, 2014: 56, 57).

Bu noktadan sonra, anlatıcı yer yer tek düzlem üzerinden iki kahramanı, yer yer ise ayrı düzlemlerden olayları anlatmaya devam eder. Her şeyi bilen (*omniscient*) anlatıcı, okuyucunun olayları takibine yardımcı olmak için tamamlayıcı bilgileri anlatının arasına yerleştirir. Ancak sanki okuyucunun dikkatini korumak istercesine ayrıntılı açıklamalardan ve betimlemelerden uzak durması dikkat çeker. Kısa bilgileri paylaşarak aradaki bağlantıları okuyucuya bırakır. Dış öyküsel anlatıcı gözünden iki kahramanın maceralı, olaylı ve gizemli geçen gençlik dönemlerinin anlatıldığı romanda, yazar söz konusu gençlik anısını bazı boşlukları okuyucunun hayal gücüne bırakarak anlatır. Belirsiz kimliklere sahip bu iki karakter, kaderin onları sürüklemesiyle aynı amaca yönelirler.

Romanda melankolik bir atmosfer egemendir. Odile'in sürekli başarısız oluşu ve başına gelen kötü olaylardan dolayı mutsuz olması bu olumsuz havayı destekler. Louis'nin düzenli bir işte çalışmaması ve kazançlarının ikisinin ihtiyaçlarına yetmemesi manevi sıkıntıların yanında maddi sıkıntılar da yaratmaktadır. Amaçlarında başarısız olmaları, maddi sıkıntılar, Bellune'ün intihar etmesi, yasadışı işler yapmaları, başlarına gelen talihsiz olaylar ve onları kullanan insanların acımasızlığı çiftin gençlik yılların zorlaştıran etmenler olarak ortaya çıkar. Tüm bu bileşenler onları birbirlerine yaklaştırırken ortak bir çıkış aramaya itmiştir. Elllerine geçen fırsatı kullanarak tüm bu karmaşadan kaçmayı başarmışlardır.

3. Kurgunun öğeleri: metne serpiştirilen bilgi parçaları

P. Modiano *Bir Gençlik* romanında kahramanlara ve diğer karakterlere ilişkin bilgileri ayrıntılı bir açıklama ile vermek yerine romana dağınık olarak yerleştirmiştir. Romanın iki kahramanı –Odile ve Louis- ve bu çiftin gençlik dönemlerinde önemli rolleri olan Brossier, Bellune ve Bejardy hakkındaki bilgiler ipuçları halinde anlatının içerisine serpiştirilmiştir.

Söz konusu karakterler açısından bakacak olursak, romanda önce Odile ve Louis'nin evli olduklarını, sonra 2 çocuklarının olduğunu ve daha sonra çocukların cinsiyetlerini öğreniriz : “Yanında oturan oğluyla, [...]” (Modiano, 2014: 14), “Önünde kızı, [...]” (Modiano, 2014: 15). Kayak evi işleten çiftin artık bu işi yapmayacaklarını ve ilerde restoran açmayı düşündükleri ortaya çıkar. 15 yıl geri dönüp gençlik yılları anlatılırken de Louis'nin soyadının Memling olduğu (Modiano, 2014: 61) ve ünlü bir bisiklet yarışçısının oğlu olduğu belirtilir (Modiano, 2014: 91). Bellune'ün adının Georges olduğu Odile'e verdiği karvizit sayesinde, Brossier'nin Jean-Claude ismine sahip olduğu bir kutlama sırasında ortaya çıkar (Modiano, 2014: 74). Bu bilgiler satır aralarında verilerek okuyucunun bunları toplaması ve bir araya getirmesi beklenir. Önemsiz gibi gözükken bu bilgi parçacıkları roman ilerledikçe anlam kazanır ve hikâyenin daha anlaşılır olmasını mümkün kılar. Bu strateji okuyucunun dikkatini canlı tutmayı ve sıradan bir konu bile anlatılırken merak öğesinin hep ön planda kalmasını sağlar.

Bu karakterlerden farklı olarak Roland de Bejardy tam adıyla tanıtılır. Louis'nin Bejardy'nin yanında çalışmasını sağlamak amacıyla Brossier ikisini tanıştırır. Bejardy'nin yanında çalışırken Louis önce onunla ilgili bazı bilgileri merak eder, sonra bu merakı şüpheye dönüştür: “Başlangıçta, merak dürtüsüyle ona birkaç soru sordu. Bejardy bunun, öteki ‘faaliyetleri’ nedeniyle bizzat uğraşmaya vakit bulamadığı bir ‘lüks araba’ kiralama şirketi olduğunu açıkladı” (Modiano, 2014: 71). Ancak bu şüphe ilerleyen zamanlarda daha da artar, çünkü aniden Bejardy Louis'nin maaşına zam yapar.

“Tuhaf, belli belirsiz bir endişe duyuyordu. Yaptığı ‘iş’ tam olarak ne ad verebilirdi? Bu işin yasa karşısındaki ‘resmi adı’ neydi? Ya Bejardy'nin işinin?.. Ve niye Louis'yi bu kadar çabuk ‘güvenilir adam’ durumuna terfi ettirmişti?” (Modiano, 2014: 94).

Bu korkuyla karışık şüphe duygusunu ortadan kaldırmak için Brossier'ye sorular sorduysa da istediği cevapları alamaz. Fakat Bejardy'nin yasadışı işler çevirdiği ve geçmişinde bir cinayete bulaştığı bilgisine ulaşır. Önce sevgilisi bunu itiraf eder, daha sonra ise yaptıkları araştırma sonucunda Louis ve Odile dönemin gazetelerini bulurlar. Delil yetersizliğinden serbest bırakılsa da Bejardy uzun süre cinayetin baş şüphelisi olarak kalır. Bu karakter hakkındaki bilgilerin bu kadar önemli olması romanın sonunda anlaşılır. Daha önce onlarla İngiltere'ye bir çanta dolusu para gönderen Bejardy, bu sefer de Cenevre'de bir iş için ikisinden yardım ister. Bejardy'nin geçmişini öğrenen kahramanlarımız Annecy'ye geldikten sonra Cenevre otobüsü yerine Nice trenine binip Côte d'Azur'de geçirecekleri 15 günlük maceraya başlarlar. Onları bu kararı almaya iten en önemli nedenlerden birisi de Bejardy'nin kirli işler çevirmesi ve karanlık geçmişidir. Odile'in artık şarkıcı olma hayalinin tamamen yitip gitmesi, Louis'nin resmi ve düzenli bir işte çalışmaması ve gençlik yıllarında yaşadıkları sefaletin üzerine Bejardy'nin verdiği görev onlar için bir çıkış yolu olacaktır. Başta iç sıkıntısı olarak ortaya çıkan bu karar Nice kıyılarında geçirilen 15 günden sonra bir rahatlamaya dönüşür. Zira kahramanlar, yaklaşık 7 ay boyunca başlarından geçen olayları bir gençlik macerası olarak görmeye başlarlar.

Bu saptamaların ışığında, olay akışının sürekli ipuçları ve destekleyici bilgi parçacıkları yoluyla sağlanmakta olduğunu söyleyebiliriz. Eksik verilen veya okuyucunun yorumuna bırakılan yerler gizemli bir anlatı oluşturur. Burada en önemli öğeler okuyucunun dikkati ve hayal gücüdür. İlk olarak, okuyucu dikkatli olmak zorunda çünkü bilgi kırıntıları, silik anılar ya da belirsiz açıklamaları yakalamak ve hikâye ile olan bağlantısını kurmak zorundadır. Diğer taraftan ise, hayal gücü anlatıcının her soruya cevap vermediği ya da ima yoluyla cevap verdiği durumlarda önem kazanır. Daha önce altını çizdiğimiz, olayın iki farklı yaşam izlenceleri üzerinden aktarılmasında olduğu gibi, anlatıcı öykülemeyi ipuçları ve işaretleri izleyerek oluşturmuştur. Bu yöntem romanın gerilim ve gizem öğelerinin dikkat çekici bir nitelik kazanmasına sağlamıştır.

4. Zamansal Çerçeve

Bir Gençlik romanının zamansal çerçevesini çözümlerken iki ana eksen üzerinde durduk. İlk eksenimiz, kahramanların başlarından geçen olayların ne kadar süre içerisinde gerçekleştiği, ikinci eksenimiz ise olayların hangi dönemde olduğudur. Bu zamansal ikilikten birincisi okura metin içinde açık bir şekilde verilirken ikincisi daha üstü kapalı olarak verilmiştir.

Zamansal Çerçeve	
1. Eksen	Olayların gerçekleşmesi süreci
2. Eksen	Olayların geçtiği dönem

3. bölümün başında anlatıcı bir ileriye atlama ile (*prolepse*) kahramanların 15 yıl sonraki hallerine referans yaparak, ikisinin başından geçen olayların toplam 7 ay içinde gerçekleştiğini bildirir. Bilgi verici rolü olan bu ileriye atlamının arkasından yaşananların ilk 4 ayı kısaca özetlenmiştir:

“Daha sonraları, ikisi de geçmişten konuştuklarında –ama bunu, özellikle çocuklar doğduktan sonra, çok ender durumlarda yapıyorlardı- yaşamlarının akışını değiştiren en belirleyici dönemin ancak yedi ay sürmüş olmasına şaşırıyorlardı. Ama doğruydum işte: Louis ordudan aralıkta ayrılmış, Odile’le ocak ayının başında karşılaşmışlardı” (Modiano, 2014: 92).

Coulaincourt Sokağı’na taşınana kadar 4 ay geçmişti ve Annecy’de her şeyi arkalarında bırakıp gidecekleri zamana kadar 3 ay daha geçmesi gerekiyordu.

Zamansal ikiliğin üstü kapalı olarak sezdirilen ikinci ekseni ise verilen ipuçlarının birleştirilmesi sonucunda meydana çıkar. Bu noktada Georges Bellune karakteri ayrı bir önem kazanır. Anlatıcının odağında bu karakterin olduğu tek kısımda Bellune’ün 50’li yaşlarında olduğunu öğreniyoruz: “Ellisini geçmişti ve bir plak şirketinde çalışıyordu” (Modiano, 2014: 28). İkinci önemli bilgi ise Bellune’ün 23 yaşındayken bir operetin müziğini bestelemiş olmasıdır. Son ipucu ise bu müziğin bestelendiği yıl Nazilerin iktidara gelmesi olayıdır:

“Yirmi üç yaşında, hâlâ Avusturya’da otururken bu operetin müziğini bestelemiş, eser hem doğduğu kent olan Viyana’da hem de Berlin’de büyük başarı kazanmış, ama kötü şans bu parlak kariyerin başlangıcını Nazilerin iktidara gelişiyle aynı zamana rastlatmıştı” (Modiano, 2014: 37,38).

Tüm bu bilgilerden hareketle, kültürel bilgi birikimini kullanabilen okuyucu Odile ve Louis çiftinin gençlik yıllarının yaklaşık olarak hangi dönemde geçtiğini tahmin edebilir. Almanya'da Naziler iktidara 1933 yılında gelmişlerdir, o dönemde 23 yaşında olan Bellune artık 50'li yaşlara ulaşmıştır. Yaklaşık bir tahminle anlatılan gençlik macerası 1960-65 yılları arasında geçmektedir.

Çerçeve	Zaman	Yıl- Süre	İpuçları
1. Eksen	Gençlik macerasının süresi	7 ay Aralık - Haziran	"[...] yaşamların akışını değiştiren en belirleyici dönemin ancak yedi ay sürmüş olması [...]"
2. Eksen	Olayların dönemi	1960-1965	Bellune 23 yaşındayken nazilerin iktidara gelmesi Nazilerin 1933 yılında iktidara gelmesi (Okuyucunun entelektüel birikimine bırakılan ipucu) Olaylar yaşanırken Bellune'ün 50'li yaşlarda olması

5. Sonuç

Patrick Modiano'nun *Bir Gençlik* adlı romanı, sıradan olayların devingen bir bakış açısı kullanılarak anlatılması yönüyle belirleyicilik kazanmaktadır. Söz konusu gençlik yılları melankolik bir tonda aktarılırken iç karartıcı ve kasvetli bir atmosfer yaratılmıştır. Anlatıcı anlatının odağındaki kahramanı sürekli değiştirerek okuyucuya devingen yapıda bir bakış açısı sunar. Bu strateji okuyucunun dikkat ögesini ayakta tutmayı sağlamaktadır. Önemsiz gibi gözüken ayrıntılar hikâye ilerledikçe okuyucu için birer ipucu haline gelmektedir. Bu ipuçlarını toplayan dikkatli okuyucu hikâyenin gizlenen parçalarını yakalamaya çalışır. Anlatıcı 2 farklı eksenden kahramanların yaşam izlencelerini anlatarak okuyucunun takip mekanizmasını canlı tutmayı hedefler. Bilgi parçalarını titizlikle toplayan okuyucu, bunları entelektüel birikimine göre yorumlayarak anlamlandırmaya çalışır. Roman içinde sadece olayları takip etmekle kalmayıp puzzle parçalarını birleştirmekle görevlidir. Diğer taraftan, bu bilgilerin romanda küçük parçalar halinde yer alması geçmiş ile ilgili bir anın hatırlanmaya çalışıldığı zamanlarda olduğu gibi bölüm bölüm akla gelmesini hatırlatır. Romanda tarihlerin neredeyse hiç kullanılmaması da bu durumu destekler niteliktedir.

Sınırsız bakış açısına sahip anlatıcı (*focalisaton zéro*) odak noktasına hikâye ya da olayları koymamıştır, odak, kahramanları takip eden bir kamera gibi kurgulanır. Bu sebeple romanın bazı bölümlerinde bu sınırsız odaklayım bir anlamda sınırlandırılır. Anlatıcı sahip olduğu bu bakış açısının tüm özelliklerini kullanmak yerine daha az bilgi vermeyi tercih eder. Genette terminolojisine göre buradaki bozulma/değiştirme (*altération*) bir *paralepse* örneğidir. Anlatıcı anlatabileceğinden daha azını okuyucuya aktarır. Oluşturduğu çoklu bakış açısı sayesinde G. Genette'in iç odaklayım (*focalisation interne*) kavramı söz konusu olduğunda anlatıcının iki karakterin (*focalisation interne double*) bakış açılarına göre olayları anlatması durumuna benzer bir kullanım ortaya çıkar. Algılayan özne, yani anlatıcı sabit kalırken, algılanan nesne (*objet de perception*), yani romanın kahramanları Odile ve Louis, dönüşümlü olarak odak noktasında bulunurlar. Bu strateji anlatıcının hem kahramanlar aracılığıyla hikâyenin içinde, hem de dış odaklayım sayesinde hikâyenin dışında kalmasına izin vermektedir. Bu kullanım yine Genette'in terminolojisine göre çoklu mod (*polymodalité*),

diğer bir ifadeyle farklı modların üst üste bulunma durumunu akla getirmektedir. Bu saptamalar bizi modern bir anlatı kurgusuna ulaştırmaktadır.

Sonuç olarak, *Bir Gençlik* romanından hareketle, Patrick Modiano'nun geçmiş, bellek ve unutuş izlekleriyle romanda boşluklar bırakarak anlatı yapısını oluşturduğunu söyleyebiliriz. Bu söz konusu boşluklar romanda bir sessizlik algısı yaratır. Söylenmeyi anlamak ya da anlamlandırmak okuyucuya bırakılır. Diğer taraftan, romancı detay bilginin önemini artırırken daha önemli gözükebilecek olayların üzerinde durmayarak kurguya yeni bir boyut kazandırmaktadır. Yazar kurguda pistleri çoğaltır ve bu pistlerin temelini geçmişe dair bilgiler üzerine kurar. Ancak bu bilgiler her zaman parçacıklar halinde romanda yer alırlar. Anlatıyı temellendiren bilgilerin azar azar verilmesi eksilteli yazım tarzının bir özelliği olarak karşımıza çıkar. Zamansal eksiltelerin çokluğu yazarın bellek-unutuş izleklerini anlatısının merkezine yerleştirmesinin bir sonucudur.

Kaynakça

Blanckeman, B. (2014). *Lire Patrick Modiano*. Paris: Armand Colin - Lire et comprendre.

Cosnard, D. (2011). *Dans la peau de Patrick Modiano*. Paris: Fayard.

Genette, G. (2007). *Discours du récit*. Paris: Editions du Seuil.

Genette, G. (2011). *Anlatının Söylemi*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi.

Modiano, P. (2014). *Bir Gençlik*. İstanbul: Can.

Modiano, P. (1981). *Une Jeunesse*. Paris: Gallimard.

Tadié, J-Y. (1990). *Le roman au XXe siècle*. Paris: Belfond.